

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁRIGAZGATÓK TANÁCSÁNAK 1986–1987. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

Az egyetemek világszerte érdekeltek abban, hogy szakértő személyzettel működő, jól felszerelt könyvtárakra támaszkodva végezhesék tevékenységüket; az egyetem és könyvtára kapcsolatát ezért jogszabályok rögzítik. Érthető tehát, hogy a hazai felsőoktatási reform kodifikálása előkészítésének idején, különösen 1986-ban egyetemi könyvtáraink és az EKT (Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsa) érdeklődésének középpontjában a tervezet könyvtári vonatkozásai álltak. A jogszabály afféle „társadalmi szerződés”, amely a jövőt meghatározza: a fejlődést előrelendítheti, de gátolhatja is, aminek az egyetem egésze kárát látja; a baljós jeleket azonban a könyvtár közvetlenül – ezért gyorsabban – érzékeli és kifejezi.

E tárgyban első ülését az EKT Sopronban, az alapításának éppen 250. évfordulóját ünneplő Erdészeti és Faipari Egyetemen tartotta. A megjelentek előtt *Gál János*, az egyetem rektora vázolta a megtett utat, a jelent és felvillantotta a jövő terveit. Szavainak őszinteségét: a könyvtári tevékenység nagyrebecsülését bizonyítja, hogy közvetlen hangú előadása után egész nap részt vett a tanács munkájában.

Az ülés előadója *Török Imre*, a MM Egyetemi és Főiskolai főosztályának vezetője *Az egyetemek helyzete, fejlesztési lehetőségeik és a könyvtár szerepe a jövő egyetemén* című előadásában hangoztatta, hogy napjaink nagy átalakulása új gondolkodásmódot kíván az egyetemektől. Ez, természetesen, megnöveli az egyetem felelősségét, amihez viszont nagyobb önállóság kell. Az új jogszabály ezért szabad kezet ad sok olyan ügyben, amelyeket eddig felülről szabályoztak. A jogszabály-tervezet ezért foglalkozik a könyvtárral is keveset, jóllehet a könyvtárakra az eddiginél nagyobb szerep vár.

Az előadást hosszú és szenvedélyes vita követte. A tanács tagjainak mintegy kétharmada fejtette ki aggályát amiatt, hogy a tervezet kurtán-furcsán bánik el a könyvtárral s ily módon tág teret enged a szubjektívizmusnak, aminek beláthatatlan következményei lehetnek. A tanács titkára felolvasta azt a *Köpeczi Béla* miniszterhez írt levelet, amelyben az EKT elnöke a tervezethez kiegészítéseket javasolt.

Az aggályok kifejtése a második napirendi pont: a Könyvtári Figyelő 1985. évi 5., egyetemi könyvtári célszáma vitája keretében is folytatódott, majd *Cholnoky Győző* tájékoztatta a tanács tagjait aktuális könyvtárügyi kérdésekről, végül a tanács elnöke elköszönt *Kovanyec Ilonától*, a Képzőművészeti Főiskola könyvtárának nyugdíjba vonuló vezetőjétől.

A következő ülés (dec. 9.) első napirendi pontjaként *Ottovay László* terjesztette elő *A felsőoktatási könyvtárosok helyzete* című tanulmányát, amelyet az MKE és az OKT

is megtárgyalt. Az alapul szolgáló felmérés adatait különböző metszetekben vizsgálva megállapítható, hogy az egyetemi könyvtárosok különösen hátrányos helyzetben vannak még pályatársaik között is. A hozzászólók kiemelték azokat a visszasságokat, amelyek azon kívül, hogy a könyvtárosokat sújtják, még a könyvtári szolgáltatásokra is kedvezőtlenül hatnak ki. (Pl. nyelvpótlék, kutatónap, műszakpótlék, besorolás, pótszabadság stb.)

A vitát végighallgatva *Pusztai* Ferenc miniszterhelyettes *Az egyetemi könyvtárak szerepe a felsőoktatásban és a tudományos kutatásban* című előadása bevezetőjében egyetértett az elhangzottakkal. A legfőbb kérdés: több egyetemen miért nincs megfelelő partneri kapcsolat az oktatók és a könyvtárosok között. A könyvtárosok presztízsét növelné, ha a jelenleginél többen foglalkoznának kutatómunkával. – A könyvtárosok bérezését napirenden tartja a minisztérium, ám nagyon ébernek kell lenni, nehogy megismétlődjék az a fonás, hogy a közművelődési dolgozók béremelésekor tudományos dolgozóknak, az utóbbiak bérrendezésekor pedig közművelődésének minősítsék a könyvtárosokat.

– Az egyetemi szintű könyvtárosképzés keretszámai alacsonyak, javulás csak attól remélhető, ha megindul végre a debreceni egyetemen nappali tagozaton a könyvtárosképzés. – Az MM levélben fordul a rektorokhoz: támogassák a könyvtárigazgatók egyetemi tanácsi tagságát. – Ami a tárgyi feltételeket illeti: a fejlesztés kulcskérdése a számítástechnika könyvtári alkalmazása. Használják ki a helyi lehetőségeket az egyetemi könyvtárak; rájuk az országos számítógépes hálózatban megkülönböztetett szerep vár. – A beszerzési keretek emelése érdekében – az EKT állásfoglalására támaszkodva – tárgyalást kezdeményez a tárca a Pénzügyminisztériummal.

Az EKT – hagyományaihoz híven – megemlékezik a jubiláló egyetem és könyvtára múltjáról. Így volt ez 1987. február 3-án is, amikor a tanács az Állatorvostudományi Egyetem rektorának meghívására bicentenáriumi ülést tartott. Az EKT elnöke bevezető szavai után *Kovács* Ferenc rektor nyitotta meg az ülést, majd *Simon* Ferenc rektorhelyettes tartott előadást a magyar állatorvosképzés kétszáz éves fejlődéséről, végül *Bakonyi* Ferencné könyvtárigazgató a könyvtár két évszázadáról. Az előadások jól kiegészítették egymást és – amint ezt zárszavában a tanács elnöke megállapította – összecsengtek a fényes korszakok értékelésében: *azokban az években ragyogott magasan az intézmény csillaga, és akkor működött magas színvonalon könyvtára is, amikor kreatív, divatosan: innovatív beállítású vezetők találtak egymásra az egyetem és a könyvtár részéről. Ha az egyik félből is hiányzott az alkotó szellem, nem mutatkozhatott haladás.*

Az ülés résztvevői ezután megtekintették a Magyar–Kossa szakmatörténeti könyvgyűjteményt, majd a könyvtár szervezeti egységeként működő állatorvostörténeti állandó kiállítást, végül – az egyetem rektora vendégeként – közös ebéden vettek részt, ahol az EKT elnöke pohárköszöntőt mondott.

A következő ülést (1987. szept. 24–25.) a számítógép alkalmazásában úttörő Veszprémi Vegyipari Egyetem könyvtárában tartotta a tanács, hogy meghallgassa az eddigi tapasztalatokat és a fejlesztés irányait *Dömötör* Lajosné és *Egyházy* Tiborné előadásában. Az egyetem melegen támogatja a könyvtár kezdeményezését, fejlesztési törekvéseit, amint ez az EKT ülést üdvözlő *Liszi* János tudományos rektorhelyettes szavaiból kiderült.

Az online bemutató után, másnap *Zsidai József*, a miskolci NME könyvtárának főigazgatója tájékoztatást adott az IATUL munkájáról. A hozzászólások, kiegészítések és az előadó válaszai eleven képet festettek egy nemzetközi szervezet belső életéről; és világossá vált az is, hogy keveset tudnak egymás külföldi kapcsolatairól az egyetemi könyvtárak.

A napirend utolsó pontjaként kötetlen beszélgetés folyt az egyetemi könyvtárak gondjairól. Az elhangzott javaslatok meghatározzák az EKT teendőit a következő időszakban.

WALLESHAUSEN Gyula

az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának
elnöke

***

AZ 1988 FEBRUÁRI TÚZVÉSZ a leningrádi Akadémiai Könyvtár 12 milliós állományából 400 000 kötetet pusztított el; további 3,5 millió kötet szorul ápolásra a 25 fecskendő által okozott károk miatt. UNESCO-szakértőcsoport mérte fel a szárítási és restaurálási feladatokat: a Hammer-alapítvány a Los Angeles-i könyvtártűz tanulságain edződött amerikai szakembereket küldött; az IFLA a 200 000 elpusztult külföldi könyv közül a legfontosabbak pótlását igyekszik (duplumok vagy mikrofilm formájában) megszervezni. (DBI Pressespiegel, 1988. máj.)

A KÖNYVTÁRFENNTARTÁS A LEGNAGYOBB RÁFIZETÉS a kommunális intézmények, illetve szolgáltatások finanszírozása körében – mutatja be egy kasseli újság elméleti diagramja. A személyszállítás költségeinek 95%-át fedezik a város polgáraitól beszedett illetékek, a temetők 63%-ban, a zeneiskolák 37%-ban önfenntartók. A színházak bevétele viszont csak 14, a múzeumoké 9, a könyvtáraké pedig 3%-kal járul hozzá fenntartásuk költségeihez. (DBI Pressespiegel, 1988. jún.)